

За значенням

Артикль підказують дві речі: чим слово закінчується і що воно означає. Тут є і те, і те — і при кожному правилі слова, що з нього випадають.

der

Дні, місяці та пори року

der Montag · der Dienstag · der Sonntag

Погода, вітер і сторони світу

der Regen · der Schnee · der Wind
але die Sonne · die Wolke · das Gewitter

Частини доби

der Morgen · der Mittag · der Abend
але die Nacht

Алкогіль

der Wein · der Sekt · der Schnaps
але das Bier

Чоловіки та самці тварин

der Mann · der Sohn · der Bruder

Марки автомобілів

der BMW · der Golf · der Mercedes

die

Жінки та самиці тварин

die Frau · die Tochter · die Schwester
але das Mädchen

Квіти та фрукти

die Blume · die Banane · die Birne
але der Apfel · der Pfirsich

Дерева

die Eiche · die Tanne · die Birke
але der Ahorn · der Holunder

Числа як іменники

die Eins · die Sieben · die Million

Річки Німеччини

die Donau · die Elbe · die Mosel
але der Rhein · der Main

das

Зменшувальні слова — усе на -chen і -lein

das Mädchen · das Brötchen · das Würstchen
але der Kuchen

Дитинчата й діти

das Kind · das Baby · das Kalb
але der Junge

Метали

das Gold · das Silber · das Eisen
але der Stahl · die Bronze

Дієслова в ролі іменників

das Essen · das Lernen · das Schwimmen

Кольори та літери

das Rot · das Blau · das A

За закінченням

зафарбовані кроки — наскільки суворо діє правило ■■■■ ✕ Винятки ≈ Ті самі букви, але закінчення інше

der

-er

■■■■ der Lehrer · der Fahrer ·
der Schüler
✕ die Mutter · die Schwester ·
die Tochter · die Nummer ·
das Fenster
Люди й професії — der. У предметів
на -er артикль різний.

-or

■■■■ der Projektor · der Senior ·
der Motor
✕ das Labor · das Dekor
≈ das Tor · das Moor · der Chor
das Labor — скорочення від
Laboratorium, а das Dekor прийшло
через французьку. Обидва
лишилися середнього роду.

-ent

der Student · der Patient ·
der Präsident
✕ der Akzent · der Kontinent
≈ der Cent
der Akzent і der Kontinent — печі,
але артикль у них der.

-ist

■■■■ der Tourist · der Polizist ·
der Journalist
≈ die Frist · der Mist
Закінчення називає людину. die
Frist і der Mist — німецькі слова, що
просто так закінчуються.

-at

der Kandidat · der Soldat ·
der Diplomat
✕ der Automat · der Apparat ·
der Senat
≈ der Salat · der Monat · der Rat
· die Heimat
der Automat, der Apparat і der Senat
— печі з артиклем der.

-ismus

■■■■ der Tourismus ·
der Kapitalismus ·
der Optimismus

-us

■■■■ der Bus · der Zirkus ·
der Rhythmus
✕ das Virus · das Genus ·
das Tempus
≈ das Haus · das Krankenhaus ·
die Maus
Кілька латинських слів зберегли
середній рід: das Virus, das Genus,
das Tempus.

-iker

■■■■ der Mechaniker ·
der Techniker ·
der Informatiker

-ant

■■■■ der Lieferant ·
der Praktikant ·
der Demonstrant
✕ das Deodorant
≈ das Restaurant · das Croissant
І люди, і печі тут der: der Diamant,
der Konsonant. Остеронь лише das
Deodorant.

-ling

■■■■ der Frühling ·
der Schmetterling ·
der Lehrling
≈ das Recycling · das Bowling ·
das Styling
das Recycling, das Bowling, das
Styling — англійські слова на -ing:
літера l перед ним належить слову,
а не закінченню.

-ig

■■■■ der Honig · der König ·
der Essig
✕ das Reisig
das Reisig — це хмиз загалом;
збірні слова такого типу в
німецькій мають das.

-ier

der Offizier · der Kavalier ·
das Papier
✕ die Manier
≈ das Bier · das Tier ·
das Haustier · die Feier
die Manier — єдине слово жіночого
роду.

-eur

■■■■ der Ingenieur · der Friseur ·
der Masseur
✕ das Interieur · das Malheur
Це закінчення прийшло з
французької й називає людину. das
Interieur і das Malheur — печі.

-loge, -graf, -nom, -soph

■■■■ der Biologe ·
der Psychologe ·
der Fotograf
✕ das Autograf · das Metronom ·
das Polynom
≈ der Gnom
Усі чотири закінчення — з грецької
й називають людину. Якщо слово
називає сам предмет, артикль das.

-it

■■■■ der Appetit · der Kredit ·
der Profit
✕ das Dynamit · das Defizit ·
das Fazit · das Requisite
≈ die Arbeit · die Zeit
Слів із das тут небагато, їх просто
запам'ятовують: das Dynamit, das
Defizit, das Fazit, das Requisite.

-ich

■■■■ der Teppich · der Rettich ·
der Kranich
≈ das Reich · das Königreich ·
das Kaiserreich
das Reich — не слово на -ich: ці
букви і є саме слово, а das
Königreich і das Kaiserreich
побудовані на ньому.

За закінченням

зафарбовані кроки — наскільки суворо діє правило ■■■■ ✕ Винятки ≈ Ті самі букви, але закінчення інше

die		-ei	■■■■ die Polize ei · die Date ei · die Bäcker ei ≈ das Ei · das Ostere i · der Brei · der Schrei Так називають ремесла й майстерні: die Bäckerei, die Metzgerei. A das Ei, der Brei i der Schrei просто закінчуються на ті самі букви.	-ment	■■■■ das Dokum ent · das Medikam ent · das Komplim ent ✕ der Moment · der Zement Не das лише двоє: der Moment i der Zement.
-e	■■■■ die Blume · die Lampe · die Tasse ✕ der Name · der Junge · der Kunde · der Kollege · der Käse Чоловіки (der Kunde, der Junge) i кілька побутових слів.			-o	■■■■ das Auto · das Kino · das Foto ✕ der Euro · der Tango · die Mango · die Avocado ≈ der Zoo der Euro i der Tango — чоловічого роду; die Mango i die Avocado — жіночого, як майже всі фрукти.
-ung	■■■■ die Zeit ung · die Wohn ung · die Üb ung ≈ der Sprung · der Schwung · der Ursprung · der Dung Завжди die, якщо -ung утворене від дієслова. der Sprung i der Schwung побудовані інакше — там змінюється голосна.	-ion	■■■■ die Religion · die Region · die Union ✕ der Skorpion ≈ das Stadion · der Spion · der Lampion -tion i -sion не підводять ніколи. У короткого -ion виняток один: der Skorpion.	-um	■■■■ das Zentr um · das Praktik um · das Studi um ✕ der Konsum ≈ der Reichtum · der Irrtum · der Raum · der Baum У der Reichtum i der Irrtum інше закінчення — німецьке -tum, i воно зазвичай теж дає das (das Eigentum, das Wachstum). der Konsum прийшов з італійської.
-tion, -sion	■■■■ die Information · die Situation · die Station	-anz, -enz	■■■■ die Dist anz · die Toler anz · die Bil anz ≈ der Tanz · der Kranz · der Glanz der Tanz i der Kranz — німецькі слова, збір випадковий.	-nis	■■■■ das Zeug nis · das Sportergeb nis · das Ergeb nis ✕ die Erlaub nis · die Kenn tnis · die Erkennt nis · die Finstern is · die Wild nis ≈ das Tenn is Приблизно третина — die. Найчастіші простіше вивчити одразу групою: die Erlaubnis, die Kenntnis, die Erkenntnis, die Finsternis, die Wildnis, die Besorgnis.
-heit, -keit	■■■■ die Gesund heit · die Krank heit · die Sicher heit	-ette	■■■■ die Toile ette · die Table ette · die Zigare tte ✕ das Baguette das Baguette взяло артикль у das Brot. Усе інше на -ette — die.		
-in	■■■■ die Lehrerin · die Ärztin · die Freundin ≈ der Termin · der Wein · das Bein · das Benzin Це закінчення утворює назву жінки. der Termin i der Wein зберігають свій рід, а речовина на -in — das: das Benzin.	-ade	■■■■ die Limon ade · die Marmel ade · die Schokol ade ✕ der Nomade Якщо на -ade людина, то der: der Nomade.		
-ik	■■■■ die Musik · die Politik · die Mathematik ✕ das Mosaik · der Katholik ≈ der Atlantik · der Pazifik das Mosaik i der Katholik мають власний рід, а два океани — просто назви.	das Залежить від значення слова			
-ie	■■■■ die Familie · die Linie · die Energie ✕ das Genie ≈ das Knie das Genie прийшло з французької й лишилося середнього роду.	Ge-	■■■■ das Gebäud e · das Gespräch · das Gemüs e ✕ die Geburt · die Geschichte · die Gebühr · der Gedanke · der Geschmack ≈ die Gesundheit · der Geburtstag das, якщо Ge- стоїть перед дієсловом: das Gebäude від bauen, das Gespräch від sprechen. die Geburt i die Gesundheit побудовані інакше.	-al	■■■■ das Regal · das Material · das Lehrmaterial ✕ der Kanal · der Skandal · der Pokal · die Moral ≈ der Saal · der Schal · der Wal Чотири винятки простіше вивчити списком, ніж правилом: der Kanal, der Skandal, der Pokal, die Moral.
-schaft	■■■■ die Wirtsch aft · die Nachbarsch aft · die Leidensch aft	-chen, -lein	■■■■ das Mädch en · das Brötch en · das Würstch en ≈ der Kuchen · der Schokoladenkuchen · der Knochen Зменшене слово — завжди das, das Mädchen зокрема. der Kuchen — не зменшене.	-ma	■■■■ das Thema · das Klima · das Drama ✕ die Firma · der Puma ≈ die Oma · die Mama Слова з das прийшли з грецької. die Firma i der Puma — з інших мов i зберегли свій рід.
-tät	■■■■ die Universit ät · die Mobilit ät · die Spezialit ät ≈ das Gerät · das Küchengerät · das Porträt das Gerät лише схоже на вигляд: це ge- + Rat. das Porträt прийшло з французької й теж просто закінчується так само.			-iv	■■■■ das Motiv · das Archiv · das Adjektiv ✕ der Detektiv Якщо це людина — der: der Detektiv.
-ur	■■■■ die Natur · die Frisur · die Temperatur ✕ das Abitur · das Futur ≈ der Flur · der Schwur das Abitur i das Futur — з латини, рід у них середній.			-ett	■■■■ das Ball ett · das Kabare tt · das Etik ett ✕ der Kadett ≈ das Bett · das Brett der Kadett — людина, а слова на -ett із das називають предмети.

Німецький артикль у всіх чотирьох відмінках

Таблиця					kein — це ein із запереченням				
	der	die	das	Множина		der	die	das	Множина
Nominativ	der	die	das	die	Nominativ	ein	eine	ein	keine
Akkusativ	den	die	das	die	Akkusativ	einen	eine	ein	keine
Dativ	dem	der	dem	den	Dativ	einem	einer	einem	keinen
Genitiv	des	der	des	der	Genitiv	eines	einer	eines	keiner
Nominativ	wer? was?		підмет — хто діє		Der Mann wartet.				
Akkusativ	wen? was?		прямий додаток — на кого дія		Ich sehe den Mann.				
Dativ	wem?		непрямий додаток — кому		Ich helfe dem Mann.				
Genitiv	wessen?		належність — чий		das Auto des Mannes				

Усі вони беруть закінчення з таблиці вище. Саме тому німецька вважає їх однією групою. ein · kein · mein · dein · sein · ihr · unser · euer

Іменник змінюється теж

Два закінчення, обидва автоматичні: -(e)s у родовому в der- і das-слів та -n у давальному множини — якщо множина й так не закінчується на -n чи -s.

der Mann → des Mannes
das Kind → des Kindes
das Auto → des Autos

die Kinder → mit den Kindern
die Frauen → mit den Frauen
die Autos → mit den Autos

Прийменник задає відмінок

Майже кожен прийменник вимагає одного відмінка й лише його — хай що діється в реченні. Їх учать трьома групами, по одній на відмінок.

Akkusativ durch · für · gegen · ohne · um · bis

Dativ aus · außer · bei · mit · nach · seit · von · zu · gegenüber

Genitiv während · wegen · trotz · statt · innerhalb · außerhalb

Дев'ять прийменників із двома відмінками

Знахідний — коли рух туди, давальний — коли вже там: wohin? чи wo?

an · auf · hinter · in · neben · über · unter · vor · zwischen

рух — wohin? Ich gehe **in die** Schule.

місце — wo? Ich bin **in der** Schule.

Прийменник і артикль одним словом

Пишеться й вимовляється разом. Повна форма не офіційніша: якщо вона з'являється, то вказує на конкретне — in dem Haus dort.

im = in dem · ins = in das · am = an dem · ans = an das · zum = zu dem · zur = zu der · vom = von dem · beim = bei dem

Слабка відміна, N-Deklination

Одне закінчення на три відмінки. У множині — die Jungen.

Nominativ	der Junge	Чоловічі слова на -e — майже завжди люди або тварини. der Junge · der Kunde · der Kollege · der Löwe · der Hase Запозичені суфікси, що називають людей: саме вони роблять слово чоловічим. der Student · der Praktikant · der Polizist · der Soldat · der Biologe Національності на -e. Жіночі форми (die Türkin, die Chinesin) відмінюються звичайно. der Franzose · der Chinese · der Brite · der Türke · der Grieche Короткий список винятків — і саме ті слова, які трапляються першими. der Herr · der Mensch · der Nachbar · der Bauer · der Held · der Bär
Akkusativ	den Jungen	
Dativ	dem Jungen	
Genitiv	des Jungen	

Шість слів із -(e)ns
der Name → des Namens · der Gedanke → des Gedankens · der Wille → des Willens · der Glaube → des Glaubens · der Buchstabe → des Buchstabens · das Herz → des Herzens

Множина та її артикль

der Tisch, die Lampe i das Kind стають die Tische, die Lampen i die Kinder. Три роди є лише в однині.

-(e)n	die Frau → die Frauen · die Blume → die Blumen · der Student → die Studenten	Найчастіше закінчення: його беруть майже всі слова жіночого роду.
-e	der Tisch → die Tische · der Stuhl → die Stühle · das Jahr → die Jahre	Чоловічий і середній рід, часто з умлаутом.
-er	das Kind → die Kinder · das Haus → die Häuser · der Mann → die Männer	Здебільшого середній рід, з умлаутом там, де голосна його допускає.
—	der Lehrer → die Lehrer · das Mädchen → die Mädchen · der Vater → die Väter	Слова, що й так закінчуються на -el, -en, -er, -chen чи -lein. У деяких з'являється умлаут.
-s	das Auto → die Autos · das Hotel → die Hotels · der Park → die Parks	Запозичення, скорочення й прізвища.

Що видно з однини

-ung, -heit, -keit, -schaft, -ion	die Wohnung → die Wohnungen · die Freiheit → die Freiheiten
-in	die Lehrerin → die Lehrerinnen · die Ärztin → die Ärztinnen
-e	die Lampe → die Lampen · der Junge → die Jungen
-el, -en, -er	der Löffel → die Löffel · der Wagen → die Wagen · das Fenster → die Fenster
-chen, -lein	das Brötchen → die Brötchen
-um, -a	das Museum → die Museen · das Thema → die Themen · das Praktikum → die Praktika
-o, -i, -y	das Büro → die Büros · das Taxi → die Taxis · das Baby → die Babys

Жіночий рід з умлаутом

die Hand → die Hände · die Stadt → die Städte · die Nacht → die Nächte · die Wurst → die Würste · die Maus → die Mäuse · die Wand → die Wände · die Kraft → die Kräfte · die Nuss → die Nüsse

У давальному множини додається -n

die Kinder — mit den Kindern. Якщо множина вже закінчується на -n чи -s, не додається нічого.

Складні іменники та їхній артикль

Довгий іменник читають з кінця: усе, що стоїть перед останнім словом, лише уточнює його. Рід і множина — від нього ж.

das Haus + die Tür = **die Haustür**
 die Hand + der Schuh = **der Handschuh**
 der Sommer + das Kleid = **das Sommerkleid**
 das Rad + der Weg = **der Radweg**
 die Kranken + das Haus = **das Krankenhaus**

Букви на стику

die Arbeit + die Zeit → die Arbeitszeit
 die Wohnung + das Amt → das Wohnungsamt
 die Straße + die Bahn → die Straßenbahn
 der Tag + das Licht → das Tageslicht
 das Kind + der Garten → der Kindergarten
 der Tisch + die Decke → die Tischdecke

Слова, які лише здаються складними

das Wort → die Antwort · der Teil → das Urteil · der Mut → die Armut

-mut іде в обидва боки

die Armut · die Demut · die Anmut · die Wehmut · die Schwermut · die Großmut · die Langmut · die Sanftmut
 der Mut · der Hochmut · der Übermut · der Unmut · der Missmut · der Freimut · der Wankelmut

Коли артикля немає взагалі

Професія, національність чи релігія після sein i werden.
 Sie ist **Ärztin**.

Речовини й абстрактні поняття в загальному значенні.
 Ich trinke **Kaffee**.

Майже всі назви країн і всі міста.
 Ich wohne in **Deutschland**.

Країни, що зберігають артикль

die Schweiz · die Türkei · die Ukraine · der Iran · der Irak · der Sudan ·
 die USA (Pl.) · die Niederlande (Pl.)

Список короткий і незмінний. Артикль видно в будь-якому відмінку: in die Schweiz, in der Türkei, in den USA.